

100 let Masarykovy univerzity

SVOBODNÉ ČESKOSLOVENSKO existovalo v lednu 1919 jen pár měsíců, ale v euforii ze založení nového státu měli politici spoustu plánů, co všechno se udělá a v čem bude země lepší než za předchozích poměrů. Jedním z takových plánů bylo také založení druhé české univerzity, té Masarykovy. Podívejte se, čím vším si škola a její učitelé a studenti prošli.

přelom 19. a 20. století

Boj za univerzitu

Zřízení univerzity předcházely desítky let jednání. Jedním z čelních představitelů hnutí za vytvoření univerzity na Moravě byl ještě jako profesor na Univerzitě Karlově Tomáš Garrigue Masaryk. „Kdo zná život škol vysokých, dá mně za pravdu, že máme-li mít jednu univerzitu, potřebujeme dvě,“ napsal Masaryk v roce 1885 v časopisu Athenaeum. Odkazoval tím na skutečnost, že kvalita (nejen) školy roste, pokud se poměří s jinou. Nápad vybudovat univerzitu v Brně se od začátku nelíbil zdejším příslušníkům německé menšiny. Konflikt vygradoval začátkem října roku 1905, kdy se v Brně konal sjezd Němců, takzvaný Volkstag. Jednání přerostla v pouliční šarvátky, při kterých přišel o život dělník František Pavlík.

Nacistický teror

Nacisté zavírají české vysoké školy. Avizují, že na tři roky, ale nakonec je jich šest. Řada studentů a pedagogů Masarykovy univerzity se zapojila do odboje, někteří byli za svoji činnost vězněni, například na Špilberku. Odsud je Němci převáželi k výsledku do řídicí úřadovny gestapa pro Moravu a Slezsko, na kterou přetvořili budovu právnické fakulty. Někteří akademici zůstali ve vězení, jiné poslali nacisté do koncentračního tábora. Řada brněnských studentů zahynula v Sachsenhausenu, někteří profesori byli deportováni do Mauthausenu. Několik stovek lidí našlo smrt v Kounicových kolejích.

1939

1919

Začátek se čtyřmi fakultami

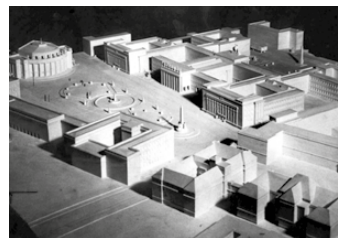
Na základě usnesení Národního shromáždění vzniká zákonem č. 50 (tedy jedním z prvních zákonů nového Československa) ze dne 28. ledna druhá česká univerzita, „československá státní Masarykova universita“. Bylo to mimochodem v době, kdy Brno nemělo ještě výstaviště ani plány na něj. Plán na vytvoření univerzity počítal v začátcích se čtyřmi fakultami – filozofickou, lékařskou, právnickou a přírodovědeckou. Přednášet se začalo na podzim roku 1919 a slavnostní zahájení výuky se konalo 11. listopadu v prozatímní aule biskupského alumnátu.

1932

Budiž kampus

Když byl v roce 1919 schválen zákon o založení univerzity, psalo se v něm, že se budovy pro výuku i administrativu mají najít nebo postavit do roku 1930. Nestalo se. Existovaly sice plány na velký kampus pro všechny fakulty, který měl vyrůst v místech na konci ulice Veveří pod Kraví horou, nakonec se z něj ale postavila jen právnická fakulta, v níž se začalo učit v lednu 1932. Stavební vize zastavila hospodářská krize, národnostní pětky i snahy omezit rozvoj školy a později druhá světová válka.

Obnovení univerzity a únor 48

26. dubna 1945 Brno osvobozují sovětská a rumunská vojska. Přes velké ztráty na životech a rozsáhlé škody na majetku se na univerzitě začíná učit ještě v letním semestru. Kromě obnovení činnosti vzniká hned v roce 1946 pátá fakulta univerzity, pedagogická. Komunistický puč v roce 1948 ale znamená pro univerzitu začátek další doby temna provázené politickými čistkami. Nejdřív je v roce 1950 zrušena právnická fakulta a v roce 1953 je od školy oddělena i pedagogická fakulta. Obě se do univerzitního svazku vrací až v 60. letech.

Revoluční univerzita

Filozofická fakulta se stává centrem brněnského stávkového hnutí a její pedagogové a studenti významnými hybateli revoluce. Na fakultě funguje tiskové středisko, odkud se šíří materiály vyzývající ke změně poměrů do celého regionu. Rok na to, už po pádu komunistického režimu, se univerzita vrací ke svému původnímu přízvisku Masarykova. V tomtéž roce 1990 vzniká tak trochu jako důsledek chuti budovat nové poměry ekonomicko-správní fakulta.

Budiž kampus! Teď už opravdu

Univerzita po desetiletí čekala a vymýšlela, kdy a jak by mohl vzniknout tolik potřebný kampus, který by sdružoval studenty a pedagogy více fakult, aby mohli na některých projektech pracovat společně. Nakonec stojí vedle bohunické nemocnice, slavnostně byl otevřen v roce 2010 a slouží přírodovědecké a lékařské fakultě a fakultě sportovních studií. Tvoří jej téměř 40 pavilonů, jeho stavba do dnešní podoby trvala deset let a stála přes sedm miliard korun. Studuje zde kolem pěti tisíc studentů a pracuje asi 1500 zaměstnanců.

40. léta

1989

2010

1960

Purkyně lepší Masaryka

Z Masarykovy univerzity se stává Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Masaryk byl v dobách totality v nemilosti a jeho dílo nemělo například v knihovnách co dělat, takže se léta mluvilo i o přejmenování školy. Došlo na to až relativně pozdě a variant bylo několik – různí lidé zmiňovali například označení Gottwaldova univerzita, Univerzita pracujících nebo Dobrovského univerzita. Poslední varianta byla zamítnuta třeba proto, že Dobrovský byl kněz. Kdo přišel s nápadem pojmenovat školu po fyziologovi, přírodovědci a filozofovi Janu Evangelistovi Purkyněovi, se dnes už neví.

90. léta

Vzdělávací boom

Už za samostatné České republiky se rychle rozvíjí řada univerzitních oborů, což si postupně vyžádá vznik dalších tří fakult. V roce 1994 se rodí vydělením několika oborů přírodovědecké fakulty vůbec první fakulta informatiky v republice. V roce 1997 vzniká obdobnou cestou, tedy oddělením od filozofické fakulty, fakulta sociálních studií. Jako zatím poslední začala v roce 2002 fungovat fakulta sportovních studií.

2019

Slavíme 100 let

Masarykova univerzita vstupuje do druhého století své existence. Nadělila si k němu mimo jiné nově moderní logo složené z písmen MUNI, se kterým se chce dravěji propagovat nejen v tuzemsku, ale i v zahraničí. Aktuálně ji čeká rok plný oslav, ale také start celé řady projektů, které ji mají posunout zase o kousek dál. Jak by mohla vypadat její budoucnost si můžete přečíst v rozhovoru s rektory Schmidtem a Bekem na straně 6 nebo ve výhledu na straně 39.

MUNI